

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa Banku (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko J. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 października 2008 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 9 kwietnia 2008 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2008 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną pozwanego J. S. z powodu nieuiszczenia opłaty stosunkowej obliczonej od wskazanej przez skarżącego wartości przedmiotu zaskarżenia. Zdaniem Sądu całkowite zwolnienie od kosztów sądowych, które pozwany uzyskał w postępowaniu przed sądem powszechnym, nie obejmuje postępowania kasacyjnego. Zatem ograniczenie opłaty od skargi kasacyjnej do uiszczenia jedynie opłaty podstawowej, w sytuacji w której skarżący nie zawarł w skardze wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, oznacza, że skarga kasacyjna nie została należycie opłacona i podlega odrzuceniu bez wzywania do uiszczenia opłaty (art. 130² § 3 k.p.c.).

W zażaleniu pełnomocnik pozwanego wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia. Zarzucił, że zarysowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżności dotyczące kwestii, czy udzielone w postępowaniu przed sądem powszechnym zwolnienie od kosztów sądowych obejmuje także postępowanie kasacyjne, zostały rozstrzygnięta – w sposób niekorzystny dla skarżącego – dopiero w podjętej po wniesieniu skargi kasacyjnej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/08 (niepubl.).

Powód, powołując się na przytoczoną uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, wniósł o oddalenie zażalenia pozwanego i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego ustawami z dnia 2 lipca i 22 grudnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 172, poz. 1804 i Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) pojawiła się w orzecznictwie rozbieżność dotycząca kwestii, czy udzielone stronie w postępowaniu przed sądem powszechnym zwolnienie od kosztów sądowych obejmuje także postępowanie kasacyjne. W judykaturze Sądu Najwyższego dominował kierunek wykładni rozstrzygający wspomnianą kwestię pozytywnie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 30 maja 2006 r., I CZ 23/06, z dnia 26 lipca 2006 r., IV CZ 59/06, z dnia 20 października 2006 r., IV CZ 77/06, z dnia 9 listopada 2006 r., IV CZ 85/06, z dnia 30 maja 2007 r., I CZ 54/07, z dnia 29 listopada 2007 r., III CZ 49/07, niepubl.). Pojawiły się jednak także orzeczenia, w których Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że udzielone stronie w toku postępowania rozpoznawczego zwolnienie od kosztów sądowych nie obejmuje postępowania kasacyjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 stycznia 2007 r., III CZ 3/07 i z dnia 14 marca 2007 r. I CZ 5/07, niepubl.).

Ujawnioną rozbieżność w orzecznictwie przesądził Sąd Najwyższy podjętą – na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego – uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07 (Biul. SN 2008, nr 6, poz. 7), w której przyjął, że zwolnienie od kosztów sądowych, przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym, nie obejmuje postępowania kasacyjnego. Uchwale nadano moc zasady prawnej.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że ze względu na dążenie do umocnienia oddziaływania podjętej uchwały i ujednolicenia praktyki, a także do uniknięcia komplikacji, które mogłyby nastąpić na skutek stosowania uchwały jako

argumentu przy wnoszeniu skarg o wznowienie postępowania zakończonych orzeczeniami opartymi na wykładni odmiennej niż w niej zastosowana, rozważył także zakres jej związania – jako zasady prawnej – w czasie. Podstawę do tych rozważań dał głoszony w literaturze oraz w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego pogląd, że w sytuacji, w której występowały rozbieżności interpretacyjne w praktyce funkcjonowania prawa – w zachowaniu podmiotów zobowiązanych do przestrzegania norm prawnych oraz w działaniach organów powołanych do ich stosowania – istnieje możliwość ograniczenia wstecznego stosowania ustalonej interpretacji przepisu (por. uchwałę Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 marca 1995 r., W 9/94, OTK Zb. Urz. 1995, nr 1, poz. 20). Do rozważań tych skłaniała także – jak podkreślono w uzasadnieniu uchwały – wnikliwa, zasługująca w pełni na akceptację analiza zdań odrębnych Sędziów Sądu Najwyższego do uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2007 r., BSA I-4110-5/07 (OSNC 2008, nr 4, poz. 42). W konsekwencji, Sąd Najwyższy stwierdził, że dokonana w uchwale wykładnia ma zastosowanie na przyszłość, od dnia jej podjęcia.

To oznacza, że nie ma podstaw, mimo podjęcia uchwały III CZP 142/08, do odrzucenia skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, skoro skarga została wniesiona kilka miesięcy przed podjęciem przytoczonej uchwały, a skarżący zastosował się do dominującego wówczas odmiennego poglądu wyrażanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przyjęte rozstrzygnięcie pozwala także uniknąć sytuacji, w której strona ponosiłaby niekorzystne dla niej konsekwencje rozbieżności w orzecznictwie, istniejącej w okresie oczekiwania na jej autorytatywne rozstrzygnięcie przez skład powiększony Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2008 r. IV CZ 52/08, niepubl.).

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 398¹ § 3 k.p.c.).